

Västerås kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i S:ta Gertruds skola i Västerås kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerås kommun att senast den **28 september 2018** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Västerås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Ansvariga på skolan ska skyndsamt utreda eleverns behov av särskilt stöd, om det befaras att eleverna inte kommer nå kunskapskraven trots att stöd getts i form av extra anpassningar.
- Eleverna ska ges det särskilda stöd som utredningen visar att eleven behöver för att nå kunskapskraven.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Västerås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Lärare eller annan personal ska anmäla samtliga fall av upplevd kränkande behandling som sker på skolenheten till rektorn som därefter ska anmäla dessa till huvudmannen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Västerås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

- Elevhälsans samtliga kompetenser ska användas främst förebyggande och hälsofrämjande gentemot skolans elever, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Västerås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Resultaten i samtliga ämnen och årskurser samt måluppfyllelse ska följas upp.
- Elevernas kunskapsresultat och måluppfyllelse i alla årskurser och ämnen ska analyseras.
- Utifrån analysen av kunskapsresultat och måluppfyllelse, ska nödvändiga utvecklingsåtgärder identifieras och beslutas.
- Samtliga delar av det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med särskilt stöd vid S:ta Gertruds skola. Skolan utreder inte behovet av stöd för samtliga elever när det befaras att de inte kommer att nå kunskapskraven. Inte heller är det säkerställt att alla elever får det stöd som eleven är i behov av. Skolinspektionen bedömer att det inte är säkerställt att alla händelser av kränkande behandling anmäls vid S:ta Gertruds skola, på ett sådant sätt att omständigheterna kring de uppgivna anmälningarna skyndsamt kan utredas och åtgärder vidtas av huvudmannen om så behövs. Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande

arbete vid S:ta Gertruds skola. Elevhälsans samtliga kompetenser ska användas främst förebyggande och hälsofrämjande gentemot skolans elever, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Skolinspektionen bedömer även att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet vid S:ta Gertruds skola. Skolan arbetar inte systematiskt med uppföljning av alla ämnen i alla årskurser, analys och genomförande av beslutade åtgärder.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att rektorn på S:ta Gertruds skola inte ser till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Tillsynen visar att det kan finnas upp till tjugo elever på skolan för vilka särskilt stöd inte har utretts, trots misstanke om att ett sådant stödbehov föreligger. Skolinspektionen bedömer vidare att det vid skolan finns elever som har åtgärdsprogram och får särskilt stöd, men där stödet inte ges på det sätt och i den omfattning som anges i elevens åtgärdsprogram. Av tillsynen framgår att det särskilda stödet inte alltid ges, då lärare av tidsskäl inte hinner sätta sig in i alla elevers behov. Av utredningen framgår även, vid en jämförelse med kunskapsresultaten i riket, att skolan har låga kunskapsresultat i årskurserna 1-6. Enligt Skolinspektionens bedömning, kan detta vara en indikation på att elever inte får sitt stödbehov tillgodosett. Om skolan inte genomför nödvändig utredning av elevers behov av stöd eller då beslutade stödåtgärder för en elev inte efterlevs, riskerar elever att inte få sitt särskilda stödbehov tillgodosett vilket kan ge konsekvenser för elevens möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Vidare framgår av skollagen att vid utredningen ska samråd ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska ett åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd framgå och hur detta behov ska tillgodoses. Det ska även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljning respektive utvärdering.

Rektorn på S:ta Gertruds skola har inte säkerställt att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Vid intervju med elevhälsans representanter framkommer att mellan tio och tjugo elever inte har "fångats upp" och därför inte har fått det särskilda stöd som de är i behov av. Vidare framkommer att alla elever inte får det särskilda stöd som de är i behov av och att det i årskurs fem är ett stort antal elever som inte har fått sitt behov av särskilt stöd tillgodosett. Enligt en av representanterna finns det elever med behov av särskilt stöd i alla klasser. Av intervjun med rektorn framgår visserligen att hon tror att skolans personal har ganska bra koll på de elever som behöver stöd, men rektorn uppger även att det säkert kan finnas elever som inte får det stöd som de skulle behöva.

Vid skolan finns det elever som har åtgärdsprogram och får särskilt stöd, men där stödet inte ges på det sätt och i den omfattning som anges i elevens åtgärdsprogram. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av, framgår visserligen att åtgärder genomförs och utvärderas. Av Skolinspektionens intervju med rektorn, lärare samt representanter för elevhälsan framkommer dock att så inte alltid är fallet. Vid intervju med elevhälsan framkommer att alla elever, på grund av okunskap i lärarkåren, inte alltid får det stöd som anges i åtgärdsprogrammen. Detta bekräftas vid intervju med rektorn, som uppger att de lärare som är nya inte har kunskap om hur åtgärdsprogrammen ska användas. Specialpedagogen uppger vidare att det kan finnas vissa fall där det är "överkurs" att eleverna har ett åtgärdsprogram. Enligt specialpedagogen är dock anledningen till det, att hon inte vill "tappa bort" dem och att de någon gång ska få den hjälp som de behöver.

Rektorn uppger att specialpedagogen går in och stöttar eleven och klassläraren så gott det går, men att det är väldigt många elever som har åtgärdsprogram och att det därför tar tid för lärarna att sätta sig in i alla elever.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid S:ta Gertruds skola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Västerås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att alla upplevda fall av kränkande behandling på S:ta Gertruds skola inte anmäls till rektorn och då inte heller till huvudmannen. Tillsynen visar att lärare som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i verksamheten inte alltid anmäler detta till rektorn. Skolans rutiner för anmälan av kränkande behandling är inte heller känd av all personal. Rektorn anmäler därmed inte heller alla kränkningar till huvudmannen. Att samtliga fall av kränkande behandling inte anmäls, innebär en risk för att omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna inte utreds och att tillräckliga åtgärder inte vidtas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Enligt skollagen är en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser

sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Av Skolinspektionens intervju med lärare framkommer att samtliga fall av kränkande behandling på skolan inte har anmälts. Visserligen säger en lärare att alla upplevda kränkningar i årskurs sex har blivit anmälda och flera lärare uppger att det är mycket lugnare nu än under hösten 2017, då kränkningar var vanligt förekommande. Dock framkommer vid intervju med lärare att alla kränkningar i årskurs två och fyra inte har blivit anmälda samt att de upplever att mängden anmälningar skulle bli väldigt stor, om samtliga fall av kränkande behandling skulle rapporteras till rektorn.

I intervju med rektorn framgår att hon inte har tagit emot anmälningar avseende samtliga upplevda kränkningar. Enligt rektorn beror det på att det är många nya lärare som ännu inte har kunskap om skolans rutin, då de lärare som har börjat senast på skolan ännu inte har fått den informationen. Rektorn uppger vidare att hon vill ha information direkt, även om små saker, och att personalen ska säga till "vid minsta lilla". Enligt rektorn ska det anmälas om det är en kränkning och den vuxna ska agera direkt. Rektorn uppger att det under detta läsår är 6-7 stycken anmälningar som har gjorts till henne och som huvudmannen sedan har fått information om.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid S:ta Gertruds skola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Västerås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete på S:ta Gertruds skola. Tillsynen visar att skolpsykologen främst involveras för att genomföra utredningar på individnivå, men inte deltar i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på grundskolan. Vidare framkommer att elevhälsan, som samlad resurs, inte heller i övrigt arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Det är av stor vikt att elevhälsans samtliga kompetenser deltar i det förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbetet, för att korrekt kunna identifiera behov av förebyggande insatser samt stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas en elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Av förarbetena till skollagen framgår att elevhälsans arbete förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö,

skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling och undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning med mera (prop. 2009/10:165 s. 276).

Elevhälsan medverkar inte i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet som samlad resurs. Vid Skolinspektionens intervju med lärare framkommer att psykologen enbart kommer till skolan för utredningar och inte deltar i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Detta bekräftas vid Skolinspektionens intervju med rektorn och elevhälsans representanter. Rektorn uppger vidare att det har "dragits ner oerhört" på tillgången av psykologkompetens, vilket bekräftas vid Skolinspektionens intervju med elevhälsans representanter. Rektorn uppger visserligen att övriga elevhälsoteamet träffas varje vecka, men säger att det inte finns någon egen punkt på dagordningen för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet, då de har så många elevärenden på skolan. Det framgår i rektorsintervjun att det inte görs någon kartläggning av elevernas behov med ett förebyggande och hälsofrämjande syfte, vilket bekräftas av elevhälsans representanter. Det framgår vidare i rektorsintervjun att skolsköterskan inte hinner med årskurs fem och årskurs sex, eftersom de eleverna har sina undervisningslokaler på närliggande högstadieskola. Dessutom uppger rektorn att kuratorskompetensen inte räcker till. Rektorn säger att hon önskar att skolsköterskan arbetade 75-80 procent mot nuvarande 50 procent, men säger att specialpedagogtjänsten är i tillräcklig omfattning. Enligt rektorn kan en representant vid behov delta i trygghetsteamets förebyggande arbete, men att det hittills inte har skett detta läsår.

I intervju med elevhälsans representanter framkommer att de inte hinner arbeta förebyggande, vilket bekräftas i intervju med lärarna. Till exempel säger en lärare att det behövs ytterligare en kurator och en psykolog, i och med att skolan har många elever som mår dåligt. En annan lärare berättar att det skulle behövas två kuratorer och två specialpedagoger eller speciallärare på skolan för att kunna möta elevernas behov.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid S:ta Gertruds skola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Västerås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet på S:ta Gertruds skola. Tillsynen visar att alla ämnen i samtliga årskurser inte följs upp på en skolövergripande nivå mot de nationella målen. Av utredningen framgår visserligen att uppföljning av kunskapsresultaten genomförs i vissa ämnen samt trygghet och studiero. Det saknas dock en sådan insamling och uppföljning av kunskapsresultaten, som krävs för att kunna analysera måluppfyllelsen i alla årskurser och ämnen samt för att identifiera brister och utvecklingsbehov i verksamheten på såväl individnivå som skolövergripande nivå. Eftersom rektorn inte följer upp och analyserar kunskapsresultaten, kan rektorn inte heller utifrån en analys av kunskapsresultaten besluta om utvecklingsåtgärder samt tillse att utvecklingsåtgärder genomförs. En sådan skolövergripande uppföljning är således nödvändig, för att kunna identifiera vilka

åtgärder som behöver vidtas för att utveckla verksamheten som helhet. Konsekvensen kan bli att eleverna inte ges rätt förutsättningar för att utvecklas och för att få en god utbildning.

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98), innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt, med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Av tillsynen framgår att skolan inte arbetar systematiskt med uppföljning av alla ämnen i alla årskurser, analys och genomförande av beslutade åtgärder. Vid Skolinspektionens intervju med lärare framgår att de enbart har varit med och följt upp resultaten i matematik och svenska. Vid intervju med representanterna för elevhälsan framgår vidare, att de inte har varit med i någon större omfattning i det uppföljande arbetet. En av representanterna uppger att uppföljningen av förra årets resultat presenterades kort på en arbetsplatsträff för dem. Vid intervju med rektorn framkommer att skolan i samtliga årskurser endast följer upp vissa ämnen. Visserligen uppger rektorn att uppföljning av alla ämnen kommer att ske framöver, men skolan följer vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn enbart upp vissa ämnen i alla årskurser. Rektorn uppger även att arbetslagen följer upp alla ämnen, utan att det finns en uttalad plan för detta arbete. Enligt rektorn är det ett utvecklingsområde för skolan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid S:ta Gertruds skola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Västerås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Västerås kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Västerås kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Norell

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Norell

X Jens Andersson

Föredragande
Signerat av: Jens Andersson

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om S:ta Gertruds skola

Fakta om S:ta Gertruds skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Västerås kommun under våren 2018. S:ta Gertruds skola besöktes av Skolinspektionen den 6 februari 2018 och den 7 februari 2018.

S:ta Gertruds skola är en kommunal grundskola belägen i Västerås kommun. Skolan omfattar vid tillsynstillfället 162 elever. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1-6 samt fritidshem. Skolan leds av en rektor.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets nationella statistik över de nationella ämnesproven som genomfördes läsåret 2016/17, varierade andelen elever som nådde kunskapskraven på delproven i ämnet matematik mellan 37,8-83,8 procent. Motsvarande resultat för riket var 79,6-96,5 procent. I ämnet svenska varierade andelen elever som nådde kunskapskraven på delproven mellan 35,7-92,9 procent. Motsvarande resultat för riket var 90,5-98,0 procent.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik för läsåret 2016/17 var den genomsnittliga betygspoängen lägre än riket i samtliga ämnen.

Andelen elever som nådde de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen var 54,5 procent. Motsvarande värde för riket var 77,7 procent.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen genomförde våren 2017 en enkätundersökning riktad mot elever i årskurs 5. Av enkäten framgår att indexvärdet för elevernas upplevelse av sin studiero var 7,2 (riket 6,3). Indexvärdet för elevernas upplevelse av trygghet var vidare 8,2 (riket 8,3).

Resultaten i enkäten presenteras i indexvärden på en skala från 1-10, där ett högt värde indikerar en positiv uppfattning.